

Archeologisch onderzoek brengt sporen Slag om Arnhem naar boven

Rapport onderzoek rond John Frostbrug verschenen

Archeologisch onderzoek aan de voet van befaamde John Frostbrug – bekend van o.a. de film *A Bridge Too Far* – heeft nieuwe kennis opgeleverd over de Slag om Arnhem in de Tweede Wereldoorlog. Een team van archeologen stuitte op sporen van de gevechtshandelingen bij de brug en van de periode na de bevrijding. Er zijn persoonlijke bezittingen van Britten en Duitsers opgegraven en stalen delen van de opgeblazen brug. Onlangs verscheen het rapport met de resultaten van het onderzoek uit 2013/2014, dat op 22 september 2017 wordt overhandigd aan de stadsarcheoloog van Arnhem.

De strijd om de stad en de brug was cruciaal voor operatie 'Market Garden', waarmee de bevrijding van Nederland boven de rivieren begon. We kennen deze historische mijlpaal van de verfilming van 'A Bridge Too Far' (het boek uit 1974, door Cornelius Ryan) onder regie van Richard Attenborough. Het archeologisch onderzoek biedt nu zicht op andere aspecten van het oorlogsverleden van de stad; de sporen van de strijd bleven ook vele jaren erna zichtbaar in het landschap. De archeologen onderzochten het terrein rond de voormalige bruggen, groeven resten van luchtafweergeschut op, en reconstrueerden de opeenvolging van gebeurtenissen. Onder de vondsten wapens, munitiekisten, helmen, de inhoud van een EHBO-koffer, een muntschat van 329 stuks, en persoonlijke bezittingen zoals een Amerikaans noodrantsoenzakje met Lemon Juice, stukjes krant, veldflessen en een zakmes.

Een groot deel van terrein rondom het zuidelijke bruggenhoofd is onderzocht. Doel van de Slag om Arnhem was het heroveren van de brug over de Rijn op de Duitsers. Uit het onderzoek blijkt dat de brug ook na de gevechtshandelingen een centrale rol speelde. Zo is er in één dag een luchtafweergeschutstelling (Flak-stelling) aangelegd op de zuidelijke oever van de Rijn om de brug te beschermen. Eén van de batterijen is volledig opgegraven, een archeologisch unicum op zich. Dat leverde nieuwe inzichten in de manier waarop in de praktijk met voorschriften werd omgegaan. In de gevechten heeft het niet mogen baten; de brug is na hevige bombardementen alsnog opgeblazen.

Het landschap rond het bruggenhoofd is toen in een kraterlandschap veranderd, voor de archeologen een ware tijds capsule. Na de bevrijding is stadspuin en puin van het slagveld in de kraters gedumpt om het terrein vlak te maken. Er zijn vele bezittingen aangetroffen van Britten en Duitsers die op de brug strijd hebben geleverd, verwrongen staal van de brug, bouwpuin en resten van tijdelijke bruggen over de Rijn. Een van deze tijdelijke bruggen, een zogenaamde Baileybrug, is eveneens opgegraven.

Het archeologische veldwerk is uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten in samenwerking met T&A Survey en Military Legacy, in opdracht van bouwcombinatie GMB-Van Oord. Rijkswaterstaat Ruimte voor de Rivier was opdrachtgever. Het wetenschappelijk rapport 'Een brug te ver onderzocht' wordt op 22 september overhandigd aan de stadsarcheoloog in Erfgoedcentrum de Rozet in Arnhem. Er zullen ook lezingen gegeven worden en een aantal vondsten is te zien.

Noot voor de redactie

Het rapport 'Een brug te ver onderzocht' wordt op 22 september 2017 aangeboden aan de stadsarcheoloog van Arnhem; Erfgoedcentrum de Rozet, Kortestraat 16, 6811 EP, Arnhem, 16-18 uur (inloop 15:45, 16 uur drie korte lezingen, 17 uur overhandiging boek)

- U bent van harte uitgenodigd aanwezig te zijn. Vanwege het beperkt aantal plaatsen gaarne aanmelden via Lize Noorda, l.noorda@rozet.nl.
- Voor nadere informatie, beeldmateriaal of interviews: Birre Yazar-Walvis, 06 54 383736.
- *Een brug te ver onderzocht*, A.V.A.J. Bosman, R.C.A. Geerts en D. Sam (red.), ADC Monografie 22, 418 pag. ISBN 978-94-6064-396-5.